

Fundusze
Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Protokół z IX posiedzenia Komitetu Monitorującego program Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027

W dniu 11 marca 2025 r. odbyło się IX posiedzenie Komitetu Monitorującego program Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027 (dalej: KM FEPW). Lista jego uczestników stanowi załącznik nr 1 do protokołu.

I. Przywitanie gości i przedstawienie porządku obrad spotkania

Spotkanie rozpoczęła Zastępczyni Przewodniczącej KM FEPW, **Pani Małgorzata Wierzbicka, Dyrektor Departamentu Programów Ponadregionalnych w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej (IZ FEPW)**. Pani Dyrektor powitała zaproszonych gości, tj. partnerów, stronę rządową i samorządową, obserwatorów oraz przedstawicielkę Komisji Europejskiej. Następnie poinformowała, że celem spotkania jest podsumowanie 2024 r. w kontekście wdrażania programu Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW) i omówienie stanu jego realizacji na początku 2025 r. Istotne jest również zaprezentowanie wniosków z dokonanej oceny śródkresowej programu oraz przedstawienie działań z zakresu komunikacji i widoczności FEPW. Przedstawiając planowany porządek obrad, **Pani Małgorzata Wierzbicka** podkreśliła, że podczas posiedzenia nie zostało przewidziane przyjmowanie uchwał. Do agendy spotkania nikt nie zgłosił zastrzeżeń.

Potem głos zabrała **Pani Aleksandra Kowalska, przedstawicielka Komisji Europejskiej**, która przywitała się z uczestnikami posiedzenia i powiedziała, że jest w zastępstwie za opiekunkę programu FEPW, Panią Elżbietę Gajeską.

II. Stan wdrażania programu Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej

Przechodząc do pierwszego punktu agendy, **Pani Małgorzata Wierzbicka** przedstawiła prezentację na temat stanu realizacji programu, w tym sprawozdanie z prac Grupy roboczej ds. programu FEPW oraz sprawozdanie z finansowania KM FEPW (załącznik nr 2 do protokołu).

Ze względu na brak dyskusji, **Pani Dyrektor Wierzbicka** zaproponowała przejście do kolejnego punktu agendy.

III. Informacja na temat Oceny wyniku przeglądu śródkresowego FEPW

Pani Małgorzata Wierzbicka poinformowała, że przegląd śródkresowy programu to standardowa procedura w ramach funduszy Unii Europejskiej, która służy rozpoznaniu obszarów wymagających większej dynamiki. Wiedza o takich obszarach ma pomóc efektywniej realizować założone cele i skuteczniej zagospodarować dostępne środki w programie. Ponadto, **przedstawicielka IZ FEPW** podkreśliła, że przeprowadzony przegląd ma przyczynić się również do odblokowania środków z kwoty elastyczności w wysokości 427 mln EUR, czyli ok. 1,8 mld zł w ramach programu FEPW.

Prezentację na temat przeglądu śródkresowego przedstawiła **Pani Maria Ślesik** oraz **Pani Agnieszka Szczepińska z Departamentu Programów Ponadregionalnych w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej** (załącznik nr 3 do protokołu).

Po prezentacji **Pani Małgorzata Wierzbicka** podziękowała za spostrzeżenia, które zostały przekazane przez członków KM FEPW oraz KE do Oceny wyniku przeglądu śródkresowego FEPW.

Następnie, głos w dyskusji zabrała **Pani Aleksandra Kowalska, przedstawicielka Komisji Europejskiej (KE)**. Podziękowała za przesłanie roboczej wersji dokumentu *Ocena wyniku przeglądu śródkresowego FEPW* i przedstawiła wstępne sugestie KE do ww. dokumentu:

1. W związku obecną sytuacją w Europie zmieniają się nie tylko priorytety KE, lecz także oczekiwania wobec przeglądów śródkresowych wszystkich programów wdrażanych

w ramach funduszy europejskich. Podczas analiz programy mają możliwość skoncentrować się na kluczowych inicjatywach, przedstawionych przez Przewodniczącą KE, Panią Ursulę von der Leyen, w jej Wytycznych Politycznych, tj. Agenda dla miast UE, dostęp do przystępnych cenowo mieszkań, nowy europejski Bauhaus, Kompas Konkurencyjności i Czysty Ład Przemysłowy.

Ponadto, po ogłoszeniu przez Przewodniczącą Von der Leyen planu *ReArm Europe*, w konkluzjach Rady Europejskiej z 6 marca br. wezwano KE do zaproponowania dodatkowych źródeł finansowania obronności na poziomie UE, w tym przy wykorzystaniu obecnych przydziałów w ramach unijnych programów oraz do szybkiego przedstawienia odpowiednich wniosków. W tym kontekście KE liczy na zrozumienie, ponieważ musi poczekać na wynik tych uzgodnień i ich wpływ na obecne propozycje przeglądów śródkresowych. Dopiero wtedy KE będzie mogła wydać ostateczne stanowisko w sprawie przeglądów.

2. Zdaniem KE, IZ FEPW powinna rozważyć skorzystanie z inicjatywy STEP (ang. Strategic Technologies for Europe Platform)¹. W ramach STEP należałoby wyróżnić w FEPW oś dotyczącą nowoczesnych technologii, które już są wdrażane w programie. W opinii KE należałoby wdrożyć konkursy w ramach inicjatywy STEP i z czasem rozważyć rozszerzenie zakresu inwestycji w technologie z naciskiem na sektor obronny i cele polityki przedstawione przez Przewodniczącą KE.
3. KE otrzymuje sygnały z polskich regionów graniczących z Ukrainą, Białorusią i Rosją, że ich sytuacja społeczno-gospodarcza znacznie się pogorszyła, w związku z czym potrzebują specjalnych środków i inicjatyw, aby stawić czoła temu kryzysowi. Ponadto, badanie ESPON dotyczące odporności terytorialnej wzdłuż wschodnich granic UE podkreśla również, że wschodnie regiony UE powinny stale poprawiać jakość instytucji publicznych i dywersyfikować branże w celu zwiększenia zdolności adaptacyjnych. W związku z tym, w opinii KE warto wsłuchać się w głos regionów i dokonać zmian w programie, nie tylko na poziomie alokacji, ale być może również w odniesieniu do zakresu uruchamianych naborów.
4. FEPW obejmuje wsparciem region Polski Wschodniej, który jest w bezpośrednim sąsiedztwie wojny w Ukrainie. Dlatego KE zasugerowała przeprowadzenie ewaluacji, która zidentyfikowałaby nowe wyzwania dla Polski Wschodniej związane z ww. konfliktem oraz odpowiedziałaby na pytanie, w jaki sposób program FEPW odnosi się do tych wyzwań. Jednocześnie **Pani Aleksandra Kowalska** podziękowała przedstawicielce IZ FEPW, że w swojej prezentacji odniosła się do tej kwestii – wpływ wojny w Ukrainie na makroregion Polski Wschodniej zostanie ujęty w obecnie przygotowywanej *Ewaluacji postępów realizacji FEPW*.

Na zakończenie **przedstawicielka KE** podkreśliła, że nie jest to ostateczna ocena KE dotycząca przeglądu okresowego. Ostateczna decyzja będzie uzależniona m.in. od uzgodnień podjętych na wyższych szczeblach w wyniku rozmów pomiędzy Panią Minister Pełczyńską-Nałęcz i Wiceprzewodniczącym Komisji Europejskiej Raffaele Fitto, w związku z aktualną sytuacją w Europie. Jednocześnie **Pani Aleksandra Kowalska** zwróciła się z prośbą do IZ FEPW oraz KM FEPW o zastanowienie się, w jaki sposób należałoby zagospodarować kwotę elastyczności i pojawiające się oszczędności w FEPW w kontekście kluczowych inicjatyw Przewodniczącej Von der Leyen i ostatnich wydarzeń geopolitycznych.

Potem **Pani Wanda Chmielewska-Gill, przedstawicielka Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi** zasugerowała, by w rozdziale *Sytuacja społeczno-gospodarcza regionu* przeglądu śródkresowego FEPW dodać informacje o białych plamach dotyczących dostępności transportowej, udziale OZE

¹ STEP – (ang. *Strategic Technologies for Europe Platform*) Platforma na rzecz Technologii Strategicznych dla Europy. Celem inicjatywy jest wsparcie inwestycji w kluczowe sektory, tj. technologie cyfrowe, czyste technologie oraz biotechnologie. Program ma zwiększyć konkurencyjność europejskich przedsiębiorstw i ograniczyć strategiczne zależności UE od państw trzecich.

w miksie energetycznym Polski Wschodniej, wpływie kryzysu migracyjnego i wojny w Ukrainie na region mazowiecki regionalny i województwo świętokrzyskie oraz stopie bezrobocia w latach 2013-2019.

Pani Małgorzata Wierzbicka, przedstawicielka IZ FEPW podziękowała za przedstawione propozycje i powiedziała, że po dokładnej analizie będą one ewentualnie wprowadzane do dokumentu. Jednocześnie, odnosząc się do sugestii KE podkreśliła, że działania obecnie realizowane w ramach FEPW w dużej mierze przyczyniają się do wzmocnienia makroregionu i chronią regiony Polski Wschodniej przed skutkami trwającej wojny czy zamrożeniem relacji gospodarczych z Białorusią i Rosją. W ramach FEPW dostępne są instrumenty wsparcia dla przedsiębiorców (Priorytet I *Przedsiębiorczość i innowacje*), które pomagają im utrzymać przynajmniej dotychczasowy stan rozwoju. Mają oni do dyspozycji również wsparcie ze strony regionalnych programów, które oferują pomoc m.in. w poszukiwaniu nowych łańcuchów dostaw oraz zmianie kierunków eksportu.

Przedstawicielka IZ FEPW zasugerowała, że takie lub podobne wsparcie z czasem można by wprowadzić do programu FEPW. Chociaż na podstawie comiesięcznych informacji na temat sytuacji w regionie, IZ FEPW nie odnotowała znaczącego pogorszenia warunków, lecz pewną stagnację w związku z zaistniałą sytuacją geopolityczną.

Następnie **Pani Małgorzata Wierzbicka** zwróciła uwagę, że FEPW przyczynia się do tworzenia stabilności makroregionu Polski Wschodniej również poprzez wsparcie sieci energetycznych i ich modernizację, która umożliwia podłączenie odnawialnych źródeł energii. Skutkuje to uniezależnieniem się od zewnętrznych źródeł energii, zapewniając tym samym bezpieczeństwo energetyczne regionu. Ponadto, infrastruktura drogowa i kolejowa może mieć aspekt dual-use², co również jest bardzo istotne w obecnej sytuacji.

Z kolei propozycja skorzystania z inicjatywy STEP wymaga głębszej analizy pod kątem tego, czy jest ona odpowiednia dla obszaru Polski Wschodniej. Zgodnie z rozporządzeniem³ wsparcie powinno dotyczyć przełomowych i strategicznych innowacji, których jest niewiele w tym makroregionie.

Ponadto, **Pani Małgorzata Wierzbicka** poinformowała, że IZ FEPW nie planowała zmiany programu przy okazji przeglądu śródkresowego, lecz ewentualnie w drugiej połowie bieżącego roku, gdy będą znane wyniki kluczowych w programie naborów. W ramach FEPW już w 2023 r. uruchomiono bardzo dużo naborów, w związku z czym alokacja FEPW jest zablokowana na rzecz projektów, które zostaną rekomendowane do wsparcia. Ponadto, jesienią br. IZ FEPW powinna już dysponować wynikami *Ewaluacji postępów realizacji FEPW*, w ramach której będzie ujęty aspekt wpływu wojny w Ukrainie na region Polski Wschodniej. Wówczas będzie wiadomo, jak należałoby ewentualnie zmodyfikować program FEPW, by odpowiedzieć na nowe wyzwania i potrzeby makroregionu.

IV. Sprawozdanie z realizacji najważniejszych działań w zakresie komunikacji i widoczności programu

Pani Małgorzata Wierzbicka podkreśliła, że przedmiotowy punkt agendy ma na celu pokazanie działań, które podejmują instytucje związane z programem, by docierać do społeczeństwa z wiedzą o funduszach. Priorytetem są mieszkańcy Polski Wschodniej, beneficjenci oraz potencjalni wnioskodawcy. Następnie **Pani Dyrektor Wierzbicka** poprosiła **Panią Monikę Wierzbicką** oraz **Panią Sylwię Chacińską z Departamentu Promocji Funduszy Europejskich w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej** o zaprezentowanie najważniejszych kwestii z zakresu komunikacji i widoczności FEPW zrealizowanych w 2024 r. Prezentacja stanowi załącznik nr 4 do protokołu.

² Dual-use - produkty podwójnego zastosowania, mogą być używane zarówno do celów cywilnych, jak i wojskowych.

³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/795 z dnia 29 lutego 2024 r. w sprawie ustanowienia Platformy na rzecz Technologii Strategicznych dla Europy (STEP) oraz zmiany dyrektywy 2003/87/WE oraz rozporządzeń (UE) 2021/1058, (UE) 2021/1056, (UE) 2021/1057, (UE) nr 1303/2013, (UE) nr 223/2014, (UE) 2021/1060, (UE) 2021/523, (UE) 2021/695, (UE) 2021/697 i (UE) 2021/241

Pani Małgorzata Wierzbicka podziękowała za prezentację i wyraziła zadowolenie, że mieszkańcy Polski Wschodniej dostrzegają pozytywny wpływ funduszy europejskich na ich region i doceniają pracę osób zaangażowanych w realizację programu FEPW.

V. Sprawy różne i zamknięcie posiedzenia

W tym punkcie posiedzenia **Pani Dyrektor Małgorzata Wierzbicka** poinformowała, że kolejne posiedzenie KM FEPW jest zaplanowane na grudzień 2025 r., ale jeśli pojawi się taka potrzeba to możliwe będzie zorganizowanie spotkania ad hoc. Poinformowała, że IZ FEPW na bieżąco będzie informować o wszelkich, ważnych sprawach związanych z programem.

Przedstawicielka IZ FEPW zachęciła również do aktywnego udziału w pracach grupy sterującej ewaluacją. Wspomniała, że grupa zaangażowała się w prace nad opisem przedmiotu zamówienia związanego z wyłonieniem wykonawcy *Ewaluacji postępów realizacji programu Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027*.

Na zakończenie podziękowała za udział w posiedzeniu komitetu.

Przewodnicząca

KM FEPW 2021-2027

Zaakceptowała: Małgorzata Wierzbicka – Dyrektor Departamentu Programów Ponadregionalnych, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, IZ FEPW.

Protokół opracowała: Ewelina Kowalska – Sekretariat KM FEPW.

Załączniki:

1. Lista uczestników posiedzenia KM FEPW w dniu 11 marca 2025 r.
2. Prezentacja dotycząca stanu wdrażania FEPW.
3. Prezentacja dotycząca *Oceny wyniku przeglądu śródkresowego FEPW*.
4. Prezentacja dotycząca najważniejszych działań w zakresie komunikacji i widoczności programu.